

บันทึก

เรื่อง บำนาญพิเศษของทนายประพิท สัตยวณิช

หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ ๑๐๒๖๐/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๐๓ แจ้งว่า กระทรวงการคลังได้ขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาให้ความเห็นในปัญหาเกี่ยวกับบำนาญพิเศษของทนายประพิท สัตยวณิช รายละเอียดของเรื่องนี้มีว่า กรมศุลกากรขอให้ส่งจ่ายบำนาญตกทอดให้ทายาทของนายประพิท สัตยวณิช ข้าราชการพลเรือนสามัญชั้นโท ประจำกรมศุลกากร ซึ่งได้ถึงแก่กรรมเนื่องจากประสบอุบัติเหตุโดยรถยนต์ที่นายประพิท สัตยวณิช ถูกรถโดยสารชนที่จังหวัดขอนแก่นเมื่อวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๐๑ และกระทรวงการคลังได้ส่งจ่ายบำนาญตกทอดให้แล้วตามหนังสือที่ ๑๓๓๕๘/๒๕๐๒ ลงวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๐๒ ต่อมากรมศุลกากรได้ขอให้พิจารณาส่งจ่ายบำนาญพิเศษให้อีก พร้อมทั้งส่งหลักฐานต่าง ๆ ไปเพื่อประกอบการพิจารณาด้วยข้อเท็จจริงมีดังนี้

๑. กรมศุลกากรได้มีคำสั่งที่ ๒๑/๒๕๐๑ ลงวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๑ แต่งตั้งให้นายประพิท สัตยวณิช ซึ่งดำรงตำแหน่งนายด่านศุลกากรพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี ไปประจำกองกองพิธีการนำเข้า และส่งออกกับให้รักษาการในตำแหน่งหัวหน้าแผนก แผนกประเมินตามสภาพ และให้นายดวง สุขสถิตย์ ไปดำรงตำแหน่งนายด่านศุลกากรพิบูลมังสาหารแทนตั้งแต่วันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๑ เป็นต้นไป

๒. นายประพิท สัตยวณิช ได้มอบหมายการงานครั้งแรกให้นายดวง สุขสถิตย์ เมื่อวันที่ ๓-๔ มีนาคม ๒๕๐๑ แต่การมอบหมายการงานครั้งนั้นยังไม่แล้วเสร็จ และจะต้องเดินทางมารับตำแหน่งภายในกำหนด ๑๕ วัน นับแต่วันรับทราบคำสั่ง นายประพิท สัตยวณิช จึงได้เดินทางมารายงานตัวเพื่อเข้ารับตำแหน่งก่อน

๓. ต่อมามีมติคณะรัฐมนตรีให้ข้าราชการหยุดพักผ่อนในเดือนเมษายน - พฤษภาคม ๒๕๐๑ นายประพิท สัตยวณิช จึงถือโอกาสเดินทางโดยทางรถไฟไปจังหวัดอุบลราชธานีเพื่อมอบหมายการงานที่ค้างมอบแต่คราวแรก การมอบได้เริ่มตั้งแต่วันที่ ๕ เมษายน ๒๕๐๑ และแล้วเสร็จเมื่อวันที่ ๖ เมษายน ๒๕๐๑

๔. นายประพิท สัตยวณิช ได้เดินทางกลับจังหวัดพระนคร เมื่อวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๐๑ โดยรถยนต์ของทางราชการ และเป็นผู้ขับเอง พร้อมกับผู้ร่วมทางอีก ๒ นาย พอถึงสี่แยกเขตเทศบาลตำบลเมืองพล จังหวัดขอนแก่น เวลาประมาณ ๑๓.๐๐ น.เศษ ก็ประสบอุบัติเหตุกล่าวคือ รถยนต์คันที่นายประพิท สัตยวณิช เป็นผู้ขับถูกรถยนต์รับจ้างบรรทุกคนโดยสารและสินค้าชื่อ “มิตรไพบุรย์”ชนและครูดไปตามถนนประมาณ ๒๐ เมตร เป็นเหตุให้นายประพิท สัตยวณิช ถึงแก่กรรม ส่วนผู้ร่วมทาง ๒ นายได้รับบาดเจ็บ

๕. ปรากฏตามสำเนาคำพิพากษาศาลจังหวัดขอนแก่น ซึ่งสรุปแล้วความว่า รถทั้งสองคันได้วิ่งมาถึงสี่แยกพร้อมกัน แล้วต่างฝ่ายต่างก็ขับต่อไป โดยผู้ตายจะอ้อมซ้ายจากรถเลี้ยวไปทางขวาจะเข้าตลาดอำเภอพล ขณะที่กำลังจะเลี้ยวก็ถูกรถจ๋าเลยซึ่งวิ่งมาตามทางตรงจะเข้าตลาดอำเภอพลชน ซึ่งผู้ตายน่าจะหยุดรถหรือชะลอความเร็วให้รถจ๋าเลยผ่านไปก่อน เพราะตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.๒๕๓๗ มาตรา ๑๒ ได้บัญญัติว่า เมื่อรถมาถึงทางร่วมพร้อมกันให้รถซึ่งมาทางซ้ายผ่านไปก่อน แต่ผู้ตายก็หาได้กระทำดังนั้นไม่ กลับขับรถต่อไปจนกระทั่งตัดหน้ารถจ๋าเลยก่อนที่ผู้ตายจะเลี้ยวรถเสียอีก การที่ผู้ตายขับรถผิดทางฝ่าอันตรายเข้าไปเช่นนั้นนับว่าเป็นความประมาทของผู้ตายโดยตรง ดังปรากฏตามสำเนาคำพิพากษาศาลคดีหมายเลขแดง ที่ ๘๑๑/๒๕๐๒

กระทรวงการคลังมีความเห็นว่า ปรากฏตามคำพิพากษาของศาลว่า ผู้ตายมีส่วนประมาทอยู่ด้วย ซึ่งจะฟังว่ามีความประมาทไม่ถึงขั้นร้ายแรงก็พอจะฟังได้ แต่ในเรื่องความผิดของตนเองแล้ว กฎหมายไม่ได้บัญญัติว่าผิดมากหรือผิดน้อย หากจะตีความโดยเคร่งครัดแล้ว เมื่อเป็นความผิดของตนเอง ก็ไม่น่าที่จะได้บำนาญพิเศษ สำหรับเรื่องนี้ปรากฏว่าเป็นการผิดกฎหมายจราจร ถ้าไม่มีเหตุอะไรเกิดขึ้นก็เป็นความผิดเพียงเล็กน้อย แต่ถ้าเป็นเหตุให้ถึงตายเช่นนี้ ก็รู้สึกว่ามีเรื่องเล็กน้อย เพราะถ้าไม่ทำผิดกฎหมายจราจรแล้ว ก็ไม่มีเหตุใดที่จะทำให้ถึงตายได้ ประกอบกับบริเวณที่เกิดชนนั้น ก็เป็นที่โล่งมองเห็นกันได้ในระยะไกล หากรถฝ่ายที่ผิดทางจะปล่อยให้รถฝ่ายที่ถูกผ่านไปก่อน ก็ไม่มีเหตุอะไรที่จะทำให้ถึงชนกันจนถึงตายได้ นอกจากนั้น สำหรับกรณีนี้ถ้าหากรถฝ่ายถูกเป็นรถเล็กกว่าและตัวฝ่ายถูกก็ตายด้วย จะถือว่าการผิดกฎหมายจราจรเป็นเรื่องเล็กน้อยนั้น คงจะไม่ถูกและศาลก็คงไม่พิพากษาเช่นนี้ เมื่อเป็นเช่นนั้น ทายาทก็ไม่อยู่ในข่ายที่จะมีสิทธิได้รับบำนาญพิเศษตามมาตรา ๓๗ แห่งพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๔๙๔ ดังนั้นจะเป็นการถูกต้องหรือไม่ประการใด และได้ขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาให้ความเห็น

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๕) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวแล้ว ขอเสนอความเห็นดังต่อไปนี้

๑. ในกรณีที่ข้าราชการถึงแก่กรรมเพราะเหตุปฏิบัติราชการในหน้าที่พระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๔๙๔ มาตรา ๓๗^๑ และมาตรา ๔๑^๒ ที่ยังไม่ได้

^๑ มาตรา ๓๗ ข้าราชการ พลทหารกองประจำการ หรือบุคคลที่ทำหน้าที่ทหาร ตามที่กระทรวงกลาโหมกำหนด ผู้ใดได้รับอันตรายจนพิการ เสียแขนหรือขา หูหนวกทั้งสองข้าง ตาบอดหรือได้รับการป่วยเจ็บ ซึ่งแพทย์ที่ทางราชการรับรองได้ตรวจแล้ว และแสดงถึงว่าทุพพลภาพไม่สามารถจะรับราชการต่อไปได้อีกเลย ทั้งนี้เพราะเหตุปฏิบัติราชการในหน้าที่หรือถูกประทุษร้ายเพราะกระทำการตามหน้าที่ ให้ผู้นั้นได้รับบำนาญปกติกับทั้งได้รับบำนาญพิเศษด้วย เว้นแต่การได้รับอันตราย ได้รับการป่วยเจ็บ หรือการถูกประทุษร้ายนั้นเกิดจากความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงหรือจากความผิดของตนเอง

แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๐๒ ได้ให้สิทธิทายาทในอันที่จะได้รับบำนาญพิเศษนอกเหนือไปจากบำนาญปกติซึ่งอาจตกทอดได้อีกด้วย ถ้าหากปรากฏว่าความตายของข้าราชการผู้นั้นมิได้เกิดขึ้นจากความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง หรือจากความผิดของตนเอง

๒. สำหรับกรณีนายประพิท สัตยวณิช ข้อเท็จจริงตามคำพิพากษาของศาลจังหวัดขอนแก่น คดีหมายเลขแดง ที่ ๘๑๑/๒๕๐๒ พึงได้ว่านายประพิท สัตยวณิช ได้ถึงแก่ความตายเพราะความประมาท กล่าวคือ ไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๓๗ มาตรา ๑๒^๓ เป็นเหตุให้รถยนต์รับจ้างบรรทุกที่วิ่งมาตามทางตรงชนรถยนต์นายประพิท สัตยวณิช ขณะที่กำลังจะเลี้ยวข้ามจราจรไปทางขวา

ปัญหาจึงมีว่า ความตายของนายประพิท สัตยวณิช เกิดขึ้นจากความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง หรือจากความผิดของตนเองหรือไม่

๓. คณะกรรมการกฤษฎีกาได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวแล้วมีความเห็นว่า ความตายของนายประพิท สัตยวณิช ยังไม่ถึงขั้นประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง เพราะศาลฯ ได้กล่าวไว้ในคำพิพากษาว่า เหตุที่เกิดขึ้นผู้ตายมีส่วนร่วมประมาทอยู่บ้าง แต่เกิดขึ้นจากความผิดของตนเอง ตามนัยมาตรา ๓๗ แห่งพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๔๔ กล่าวคือ ถ้าหากนายประพิท สัตยวณิช ไม่ฝ่าฝืนพระราชบัญญัติจราจรทางบก พุทธศักราช ๒๕๓๗ แล้ว นายประพิท สัตยวณิช จะไม่ถูกรถชนถึงแก่ความตาย และความหมายของคำว่า “ความผิดของตนเอง” ตามนัยมาตรา ๓๗ นั้น คณะกรรมการกฤษฎีกามีความเห็นว่า เพียงแต่ผู้ตายมีส่วนร่วมในการฝ่าฝืนกฎหมายและมีส่วนร่วมในความประมาทอันเป็นเหตุให้รถชนกันทำให้ตนถึงแก่ความตาย ก็ถือได้ว่าเป็นความผิดของตนเอง มิฉะนั้นความตายของตนจะไม่เกิดขึ้นดังที่ศาลได้ยกขึ้นกล่าวไว้ในคำพิพากษานั้นแล้ว ฉะนั้น ทายาทของนายประพิท สัตยวณิช จึงไม่มีสิทธิได้รับบำนาญพิเศษ

^๒ มาตรา ๔๑ ผู้ได้รับอันตรายดังกล่าวในมาตรา ๓๗ ถ้าถึงแก่ความตายเพราะเหตุนี้ก่อนได้รับบำนาญพิเศษไป นอกจากบำนาญปกติซึ่งอาจตกทอดตามที่บัญญัติไว้ในลักษณะ ๓ ที่ให้จ่ายบำนาญพิเศษตามมาตรา ๓๗ ให้แก่ทายาทผู้มีสิทธิอีกด้วย ตามเกณฑ์ดังที่บัญญัติไว้ใน มาตรา ๔๔ และมาตรา ๔๕ ดังนี้

(๑) ในยามปกติเป็นจำนวนกึ่งเงินเดือนเดือนสุดท้ายของผู้ตาย

(๒) ผู้มีหน้าที่ต้องไปราชการหรือปฏิบัติราชการโดยอากาศยานในอากาศหรือต้องไปราชการหรือปฏิบัติราชการโดยเรือดำน้ำ หรือมีหน้าที่ต้องทำการดำน้ำ หรือมีหน้าที่ทำการกวาดทุ่นระเบิด หรือมีหน้าที่ขุด ทำลาย ทำ หรือประกอบวัตถุระเบิด หรือมีหน้าที่เกี่ยวกับไอพิกซ์ หรือเวลาทำหน้าที่ตามที่กระทรวงกลาโหมกำหนด ในระหว่างเวลาที่มีการรบหรือการสงคราม หรือมีการปราบปรามการจลาจล หรือในระหว่างเวลาที่มีพระบรมราชโองการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน ถ้าได้รับอันตรายด้วยหน้าที่ที่กระทำนั้น ให้มีอัตราเป็นจำนวนสี่สิบในห้าสิบส่วนแห่งเงินเดือน เดือนสุดท้ายของผู้ตาย

^๓ มาตรา ๑๒ ภายในบังคับแห่งมาตรา ๓๑ เมื่อรถถึงทางร่วมพร้อมกัน ให้รถที่มาจากทางซ้ายผ่านไปก่อน แตรรถที่เดินในทางโทต้องยอมให้รถที่เดินในทางเอกผ่านไปก่อน

ให้เจ้าพนักงานจราจรประกาศทางเป็นทางเอก ทางโท ได้ตามสมควร

มาตรานี้ให้ใช้บังคับตลอดถึงรณรงค์ด้วยโดยอนุโลม

(ลงชื่อ) เสกส บุนยัยชฐิติ

(นายเสกส บุนยัยชฐิติ)

รองเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

รักษาราชการแทนเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มกราคม ๒๕๐๔